

Perła Gdyńskiego Modernizmu

Budynek gdyńskiego ogniska Związku Młodzieży Chrześcijańskiej „Polska YMCA” przy ul. Żeromskiego 26 w Gdyni

wg projektu Stefana Kozńskiego i Bohdana Damięckiego

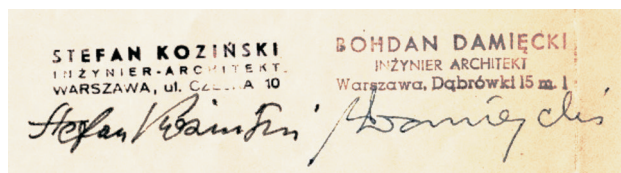
Budynek Stowarzyszenia YMCA, 1960 r.

Wnętrze sali gimnastycznej, 1961 r., w tle widoczna scena

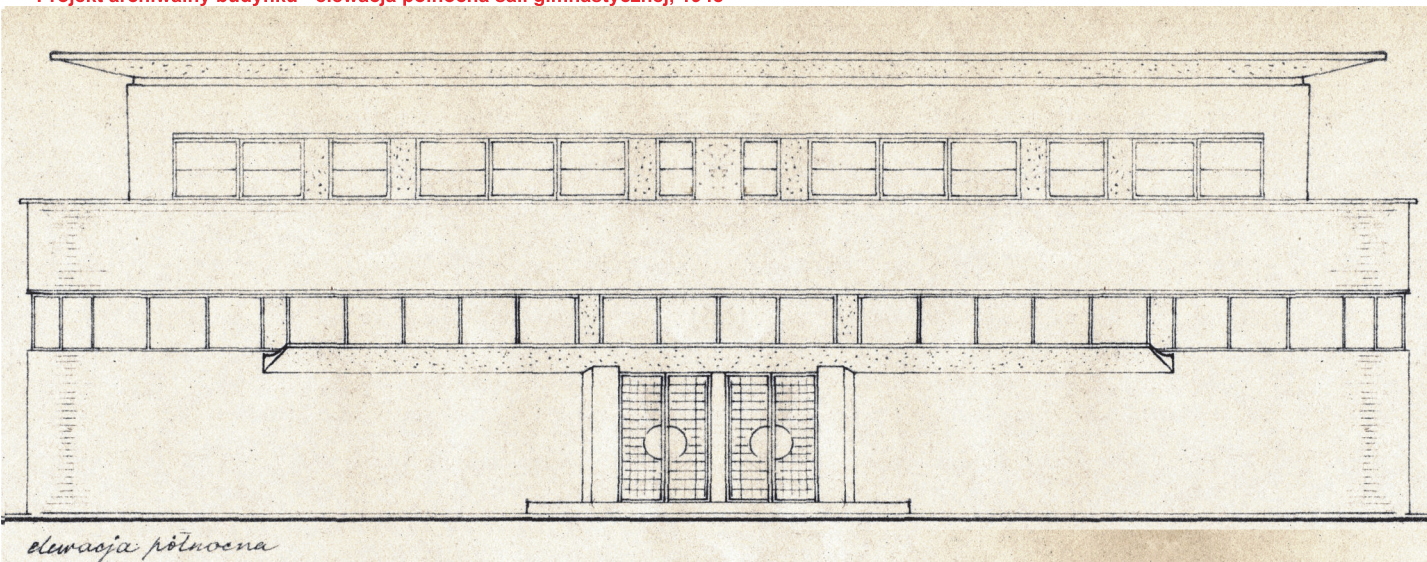
Siedziba gdyńskiego ogniska Związku Młodzieży Chrześcijańskiej „Polska YMCA” jest jednym z najciekawszych architektonicznie budynków Gdyni, powstałych po II wojnie światowej. „Polska YMCA” działała w Gdyni od 1932 r., w różnych tymczasowych siedzibach. Budynek położony przy skrzyżowaniu ulic Żeromskiego i Derdowskiego powstał w latach 1948- 1952, a jego projekt wykonali inżynierowie architekci Stefan Kozński i Bohdan Damięcki z Warszawy, projektujący gdyńskie budynki już przed II wojną światową. Budynek został zaprojektowany i zaczął powstawać w czasie, kiedy wiele miast Polski dopiero zaczynano odbudowywać po zniszczeniach wojennych. Był to także trwający po wojnie przez kilka lat szczególny okres, gdy w architekturze nie nastąpił jeszcze czas socrealizmu lat 50. XX w. i chętnie nawiązywano do architektury międzywojennego modernizmu.

Zatwierdzenie projektu i wydanie pozwolenia na budowę nastąpiło w grudniu 1948 r. Kierownikiem technicznym robót budowlanych, był inż. arch. Stanisław Miecznikowski, aktywny w Gdyni także przed wybuchem wojny, a wykonawcą robót budowlanych było Biuro Inżynieryjno-Budowlane inżyniera architekta Leona Mazalona, także działającego w Gdyni w okresie międzywojennym. Pod koniec 1950 r. rozpoczęto odbiory poszczególnych robót i w 1952 r. wystąpiono o zgodę na użytkowanie. Po likwidacji YMCA na początku lat 50. XX w. budynek funkcjonował przez wiele lat, jako Młodzieżowy Dom Kultury. W 1991 r. reaktywowana „Polska YMCA” odzyskała swój budynek.

Podpisy i pieczęcie projektantów

Projekt archiwalny budynku - elewacja północna sali gimnastycznej, 1948

elewacja północna

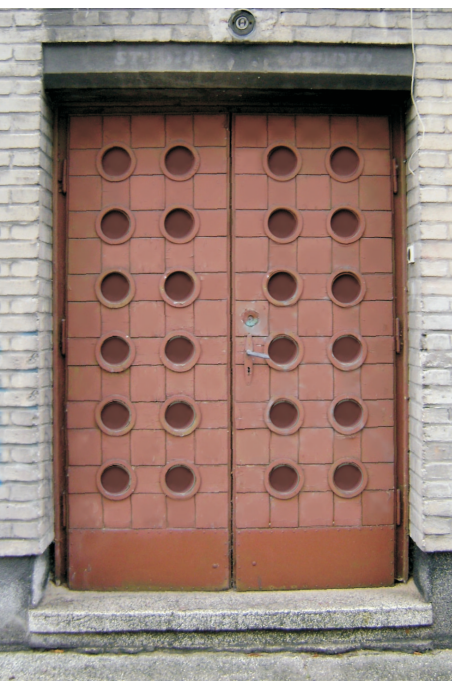
Budynek Stowarzyszenia YMCA, stan obecny - po prawej widoczny łącznik prowadzący do budynku szkolnego po drugiej stronie ulicy Żeromskiego

Elewacja boczna sali gimnastycznej - wstęgowe okno doświetlające antresolę sali gimnastycznej

Ryzalit klatki schodowej części wysokiej

Drzwi wejściowe do sali gimnastycznej - analogiczny wzór został zastosowany w części wysokiej

Sala gimnastyczna - w tle widoczna rama zamurowanej sceny

Klatka schodowa - detal pochwyty

Klatka schodowa - kaloryfer rurowy

Budynek składa się z dwóch części o wyraźnie zróżnicowanej wysokości: sześciokondygnacyjnej części mieszczącej hol główny oraz pomieszczenia biurowe i dydaktyczne, położonej wzdłuż ul. Derdowskiego i wyraźnie niższej części od strony ul. Żeromskiego, w której znajduje się sala gimnastyczna. Oszczędna, ale pełna elegancji architektura, zawiera wiele odwołań do modernizmu lat 30. XX w. Bryły obu części zakończono wycofaniem ostatniego poziomu i zwieńczono dachami żelbetowymi, ekspresyjnie nadwieszonymi. Wejście główne zakomponowane w wycięciu narożnika z jednosłupowym podparciem, zaakcentowane schodami, to bezpośrednie nawiązanie do budynków międzywojennych. Żelbetowe ramy konstrukcji sali gimnastycznej, przypominają konstrukcje sal w zespole Domu Żeglarza Polskiego, a ściany zewnętrzne poprowadzone miejscami po łuku podnoszą dynamikę bryły. Szare cegły cementowe, użyte jako główny materiał lica, także kojarzą się z budynkami z okresu międzywojennego, zbudowanymi w Gdyni. Budynek jest pełen indywidualnych detali architektonicznych. Należą do nich intrygujące w formie drzwi zewnętrzne ze zwielokrotnionym motywem bulajów, kompozycja z małych okien w ścianie klatki schodowej i balustrady-grzejniki na podestach schodowych. Siedziba YMCA nie tylko nawiązuje formą architektoniczną do znakomitych przykładów architektury modernistycznej Gdyni z lat 30. XX w., ale znakomicie ten nurt rozwija.

Potwierdzeniem wysokich walorów architektonicznych i historycznych budynku YMCA było wpisanie go do rejestru zabytków decyzją Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 25 lutego 2015 r. pod numerem A-1911. Siedziba YMCA jest 69 zabytkiem Gdyni wpisanym do wojewódzkiego rejestru zabytków i drugim, po dworcu kolejowym Gdynia Główna, reprezentującym architekturę z czasów po II wojnie światowej.